

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 64/2010 vp**

**Hallituksen esitys laiksi työttömyysturvalain
4 luvun muuttamisesta**

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä tammikuuta 2010 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi työttömyysturvalain 4 luvun muuttamisesta (HE 321/2010 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Kirsi Päivänsalo, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- professori Mikael Hidén
- oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslin.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Ålands landskapsregering / Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Esityksen mukaan työttömyysetuuden sovittelussa otettaisiin käyttöön suojaosa, joka koskisi pelastuslaitoksen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan tai muun pelastusalalla toimivan yhteisön henkilöstön jäsenten pelastustoimintaan osallistumisesta saamaa tuloa. Pelastuslaitoksen sivutoimisen henkilöstön taikka sopimuspalokunnan tai muun pelastusalalla toimivan yhteisön henkilöstön jäsenet voisivat ansaita pelastustoimeen osallistumisesta enintään 300 euroa sovittelujakson aikana ilman, että se vaikuttaa työttömyysetuuden määrään. Muutoksen tavoitteena on edistää vapaaehtoiseen pelastustoimintaan osallistumista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivästä heinäkuuta 2011.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa todetaan, että ehdotetun muutoksen johdosta pelastustyöhön osallistuvan henkilön tästä työstä saamat ansiotulot vähentävät työttömyysetuutta osin eri tavoin kuin muusta satunnaisesta työstä saadut ansiot. Hallituksen mukaan palokuntatyö ja siihen osallistumisen turvaaminen on yhteiskunnan turvallisuuden kannalta tärkeää, joten tämä muodostaa myös yhdenvertaisuutta koskevan perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaisen hyväksyttävän perusteen mainitusta työstä saatavien tulojen erilaiseen kohteluun tehdyn työn laadun perusteella työttömyysetuuden sovittelussa. Tähän nähden hallitus katsoo, ettei esityksessä ehdoteta voimassa olevaan lainsäädäntöön työttömyysetuuden saamisedellytyksiin sellaisia muutoksia, joita tulisi pitää perustuslain vastaisina. Asian periaatteellisen merkityksen

vuoksi hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan, että työttömyysetuuden sovittelussa otetaan käyttöön suojaosa, joka koskee pelastuslaitoksen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan tai muun pelastusalalla toimivan yhteisön henkilöstön jäsenten pelastustoimintaan osallistumisesta saamaa tuloa. Ehdotuksen mukaan pelastuslaitoksen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan tai muun pelastusalalla toimivan yhteisön henkilöstön jäsenet voisivat ansaita pelastustoimeen osallistumisesta enintään 300 euroa sovittelujakson aikana ilman, että se vaikuttaa työttömyysetuuden määrään.

Ehdotuksen seurauksena mainittujen pelastusalalla toimivien henkilöiden pelastustoimeen osallistumisesta saamat tulot vähentävät työttömyysetuutta eri tavoin kuin muiden henkilöiden satunnaisesta työstä saamat ansiot. Tällaista ehdotusta on arvioitava lähinnä perustuslain 6 §:n 1 momentin yleisen yhdenvertaisuussäännöksen kannalta. Sääntelyn yhteys saman pykälän 2 momentin sisältämään syrjintäkieltoon on melko etäinen, vaikka siinä mainittujen kiellettyjen erotteluperusteiden luettelo ei olekaan tyhjentävä (ks. HE 309/1993 vp, s. 43—44).

Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu perusoikeusuudistuksen esitöiden perusteella myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien kansalaisten samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samankaltaisia. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia kansalaisille. Toisaalta lainsäädännöllä on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-

arvoa (HE 309/1993 vp, s. 42—43). Perustuslakivaliokunnan käytännössä on vakiintuneesti korostettu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (ks. esim. PeVL 28/2009 vp, s. 2/II, PeVL 38/2006 vp, s. 2/I, PeVL 1/2006 vp, s. 2/I, PeVL 59/2002 vp, s. 2/II).

Työttömyysturvalain muutoksen tarkoituksena on edistää tehokkaan pelastusvalmiuden ylläpitämistä. Vapaaehtoisuuteen perustuvan sopimuspalokuntatoiminnan ja sivutoimisen henkilöstön käyttö on välttämätöntä erityisesti harvaanasutuilla alueilla. Vapaaehtoinen ja sivutoiminen henkilöstö muodostaa myös välttämättömän osan poikkeusolojen pelastustoimen henkilöstöstä. Sääntelyn tavoite on hyväksyttävä. Tietyn henkilöryhmän suosiminen työttömyysturvan suhteen ehdotetulla tavalla ei valiokunnan mielestä tällaisessa yhteydessä muodostu mieltävaltaiseksi tai kohtuuttomaksi.

Työttömyysturvajärjestelmään tehtävät muutokset tulisi valiokunnan mielestä kuitenkin pääsääntöisesti toteuttaa niin, että työttömiä ei aseteta eri asemaan sillä perusteella, millaisesta toiminnasta heidän ansaitsemansa tulo on peräisin. Lisäksi valiokunta huomauttaa, että pelastustoimen lisäksi on ilmeisesti olemassa muitakin vapaaehtoistyön tehtäviä, jotka ovat vastaavalla tavalla esimerkiksi yhteiskunnan perustoimintojen turvaamisen kannalta tärkeitä. Ehdotettu sääntely muodostuu näin varsin pistemäiseksi, mikä ei perustuslain yhdenvertaisuussäännöstenkään näkökulmasta ole täysin asianmukaista. Ehdotus kuitenkin mahtuu valiokunnan mielestä lainsäätäjälle kuuluvan harkintavallan piiriin ja lakiehdotus voidaan siten säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan on syytä asian jatkovalmistelussa varmistaa, että ehdotettua järjestelmää sovelletaan myös Ahvenanmaan maakunnassa toimiviin laissa tarkoitettuihin henkilöihin.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavalisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Ville Niinistö /vihr
vpj.	Jacob Söderman /sd	Mikaela Nylander /r
jäs.	Tuomo Hänninen /kesk	Veijo Puhjo /vas
	Ulla Karvo /kok	Tuulikki Ukkola /kok
	Elsi Katainen /kesk	Ilkka Viljanen /kok
	Esko Kiviranta /kesk	vjäs. Hannu Hoskonen /kesk
	Elisabeth Naucleur /r	Raimo Piirainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.